یەمەن کارەساتی مرۆیی گەورە!
نوری بەشیر:

لە یەمەن چ دەگوزەرێ؟

هەواڵ و وێنەکانی منداڵان و ڕادەی بەرزی مردن کە مانشێت و تایتڵی لاپەڕەی رۆژنامەو گۆقار و میدیاکانی خودی بۆرژوازی ناچارن رای بگەیەنن، وە هوشداری دانی سەرانی نەتەوە یەکگرتووەکان و رێکخراوەکانی منداڵان و مافی مرۆق لە پەیوەند بە یەمەن، نیشانی دەدات چ کارەساتێکی مرۆیی دەگوزەرێ. بیستن و بینینی ئەو هەواڵانە هیچ مرۆقێک جگە لەسەرانی حکومەت و حزبەکانی بۆرژوازی و سەرمایەدارن نەبێت ناتوانێت تەزوو بە گیانیدا نەیەت و ئازار نەبینێت. ئەگەر ئەو هەلومەرجە وا بڕوات لەئایندەیەکی نزیکدا کارەساتێکی مرۆیی وا چاوەڕوان دەکرێت کە بەوتەی زۆرێک لە میدیاکان و هەتا سەرانی زۆر لە رێکخراوە نێودەوڵەتیەکان گەورەترین کارەسات دەبێت لە سەد ساڵی رابردودا.
ئەمەی لە یەمەن روودەدات و پشتگوێ خراوە هیچ بوارێک بە گاڵتەجاڕی مافی مرۆق و دیموکراسی بۆرژوازی و سەرمایەداران و حکومەتانی وڵاتە زلهێزەکانی جیهان ناهێڵێتەوە. وڵاتێک لەژێر سایەی بەرژەوەندیخوازی و چاوچنۆکی سەرمایەداران و دەوڵەتە کۆنەپەرستە سەرمایەدارە جیهانی و ناوچەییەکاندا کە ڕۆژانە تەپڵی مافی مرۆق لێدەدەن، بەرەو داروخانێکی بێوێنە دەڕوات.

سێ لەسەر چواری دانیشتوانی لەبەردەم هەڕەشەی لەناوچوون دان، وڵاتێک کە هاتوهاواری رۆژانەی دایک و باوکی مناڵانێک کە پەراسوەکانیان یەک بەیەک دەژمێرێن و مێشو و مەگەز تێی داون، لەبەر بێ ئاوی و بێ خۆراکی و کولێراو دەیان نەخۆشی ترو رۆژانە ئەگەر بەخت یاوەریان بێت بەبرسێتی نەمرن ئەوا لەبەردەم رەحمەتی هێرشی فڕۆکەی جەنگی و تۆپەکانی لایەنی شەڕکەرانی وڵاتانی ناوچەکەدا دەبنە قوربانی، کە لەیەمەندا جەنگێکی خوێناوی و برسێتیان هەڵگیرساندووە کە دوورو نزیک هیچ پەیوەندیەکی بە خەڵکی ئەو وڵاتەوە نییە، کەچی رۆژانە دەبێ چاوەڕێی مەرگی دەیان و سەدانی منداڵەکانیان بن، کە لاشەی پەرچە پارچەی مناڵ و تێکەڵ بە خانوو و جلوبەرگ و گۆشتی ئاژەڵ بووە، ئەم ترازیدیە ئینسانیە جیا لە ترامپ و میرکل و تریزا و ئەردوگان و مالکی و شێخ سەلمان و

مەسعود و خامنەئیەکان کە دەتوانێ لە دیمەن و هەواڵەکانی دێگران و پەست نەبێت و لەئایندەی خۆی و مناڵەکانی لەدنیای ئێمەدا نەترسێت.

ئەوە تەنیا هەواڵەکانی ڕێکخراوە ئینسانیەکانی وەک ڕێکخراوی مافی مرۆڤ و یونیسێف و ڕێکخراوەکانی منداڵان و چەندان ڕێکخراوی تر نییە کە خەبەری ٢٢ ملیۆن ئینسان لە یەمەندا لەکۆی ٢٨ ملیۆن کەس کە لەبەردەم ترسی مردندان بەهۆی بەدخۆراکی و نەبوونی دەرمانەوە پشت راستدەکەنەوە کە لەژێر هێڵی هەژاری و برسێتیەوە و نەخۆشیدا دەژین، ئەوە تەنیا ئەو ڕێکخراوە ئینسانیەکان نین ئەمە پشت راستدەکەنەوە، بەڵکو خودی نوێنەرانی نەتەوە یەکگرتووەکان و زۆرێک لەسەرانی وڵاتانی زلهێزی سەرمایەداری کە یەمەنیان پشتگوێ خستووەو تەسلیمی وڵاتانی هاوپەیمانی عەرەبیان کردووە لە ناوچەکەدا بەسەرپەرشتی سعودیە، زۆربەی کوشتارەکانی یەمەن و لەبرسا مردنەکان و ئاوارەبوونەکان لەژێر سایەتی هێرشەکانی ئەو هاوپەیمانیەدا لەلایەک و لەلایەکی ترەوە حوسیەکانی هاوپەیمان و کۆمەکەکانی جمهوری ئیسلامی ئێراندا ئەنجامدەدرێت، ئەوە کارنامەکانیانە و بەڵام هەریەکە لە سعودیە و ئێرانیش بەرگی ئەوە دەکەن بەبەریدا کە یارمەتی خەڵکی یەمەن دەدەن، ئەمە هەروەک هەمان ئیدعانامەو کارنامەکانی ئەمریکاو وڵاتانی غەرب بوو لەپەیوەند بە سوریا و عێراق و ئەفغانستانەوە کە چەندە پوچ و بێناوەڕۆک دەرچوون.

بەپێی راپۆرتە جیهانیەکانی نەتەوە یەکگرتووەکان و ڕێکخراوی منداڵان رزگار بکەن "٨٥٠٠٠ هەشتاو پێنج هەزار مناڵ کە لە پێنج ساڵ بەرەوخوار بوون بوونەتە قوربانی سیاسەتی برسیکردنی شەڕی سعودیەو ئێران لە یەمەندا لە سێ ساڵی رابردوودا. هەواڵەکان ئاوارەیی سێ ملیۆن خەڵکی ئەو وڵاتە و کوشتاری دەیان هەزار کەس و برینداری بێئەژمار و دیل باس دەکەن، کە لە ڕێکەوتنی سویدی ئەم هەفتەیەدا بڕیاری ١٥٠٠٠ پانزە هەزار دیل رادەستی یەکتری بکەنەوە. هەواڵی تراژیدی لەبرسا مردنی زیاتر لە دە ملیۆن ئینسان تا کۆتایی دیسەمبەری ئەمساڵ بەگوێی دنیادا دەدرێت. دەیفید بیسلی لێپرسراوی بەرنامەی خواردنی جیهانی لە نەتەوە یەکگرتووەکان دەڵێت: یەمەن لەڕێگای کارەساتێکی ئینسانی گەورەدایە بەهۆی برسێتی دانیشتوانەکەی و ئەگەر بەپەلە جەنگی ئەو وڵاتە نەوەستێت، ئەوە شەرمەزاری دەبێت بۆ بەشەریەت.

ئەمانە دیوێکی کارەساتەکانە، دیوێکی تری ئەو ناوچانەی کەلەژێر سایەی حکومەتی بەناو شەرعی یەمەندایە بەسەرۆکایەتی عەبد ڕەبە

مەنسور هادی کە سەربە سعودیە و هاوپەیمانەکانە و ئەو ناوچانەی تریش کە لەژێر سایەی دەسەڵاتی " ئەنسار ئەڵڵادایە" واتە حوسیەکان، هەریەکەیان بەجۆرێک هەرکەس سەر بەوان و چەکداری ئەوان و لایەنگری ئەوان نەبێت ئەوا دەکوژرێت یان زیندانی دەکرێت یان لەناوچەکانی ژێر دەسەڵاتی ئەواندا دەردەکرێت. هەواڵەکان رادەگەیەنن کە حوسیەکان لە سەپتەمبەری ئەمساڵدا زیاتر لە ٣٥٠٠٠ سی پێنج هەزار کارمەندیان دەرکردووە و شوێنەکانیان بە لایەنگر و ئەندامانی خۆیان پڕکردونەتەوە.

بەدوای دەستبەراگرتنی سەنعای پایتەختی یەمەن و لەم دواییەدا شارو بەندەری حودەیدەی سەر کەناری دەریای رۆژئاوای ئەو وڵاتە کە جێگایەکی ستراتیژیە، تەنیا لە شەڕەی ئەم چەند مانگەی ئەخیردا لە شاری حودەیدە زیاتر لە ١٠٠٠٠٠ سەد هەزار کەس ئاوارە بووەو هەزارەها کەس کوژراون، لەلایەک حوسیەکان ناردنی یارمەتی خواردن و دەرمان کە شارێگایەکی سەرەکیە کە لە سەدا حەفتا و پێنجی پێداویستیەکان لەوێوە دێت راگرتووە، یان سعودیە رێگا نادات ئەو یارمەتیە مرۆییەکانی دەرمان و خۆراک بڕوات بە ناوچەکانی کە لەژێر دەستی حوسیەکاندایە، ئەمانە کارەساتی مردن و نەخۆشی جۆراوجۆری زیاتر کردووە.

لایەنەکانی جەنگ لە یەمەندا!

جەنگێکی ماڵ وێرانکەر کە لە چوار ساڵ لەمەوبەرەوە واتە لە ٢٠١٤ وە لەنێوان دەوڵەتی یەمەن بە سەروکایەتی عەبد رەبە مەنسور هادی لەلایەک و حوسیەکان لەلایەکی ترەوە دەستی پێکردو بەدوای گرتنی سەنعای پایتەختدا لەلایەن حوسیەکان و راکردنی عەبد رەبە بۆ سعودیە لە ٢٠١٥ دا ئەوا گۆڕانی تەوازنی هێز لە بەرژەوەندی حوسیەکان و ئێران روویدا، جەنگ لەو وڵاتەدا پێی نایە قۆناغێکی نوێ و بەهۆی پەراوێزی یەمەنەوە ئەمریکاو غەرب سەرپەرشتی جەنگیان بە سعودیە سپارو هاوپەیمانی عەرەبیان لەدەور سازدا، وە جەنگەکە بوو بەجەنگی راستەوخۆی هاوپەیمانی عەرەبی بەسەرپەرشتی سعودیە و لەولاوە کۆمەکە زۆرەکانی ئێرانیش بە حوسیەکان جێگاو رێگای حوسیەکانی دەبردە سەرەوەو تا ئەوەی حوسیەکان دوای سەنعا بتوانن چەند شاری تر بگرن لەوانە بەندەری حودەیدە، ئەمانە وایانکرد هێرشە ئاسمانیەکانی هاوپەیمانی عەرەبی زیاتر بکات بۆ سەر ناوچەکانی ژێر دەسەڵاتی حوسیەکان، کە هەندەی خەڵکی مەدەنی دەکوشت هەندە حوسیەکان بەر نەدەکەوتن، وە ئەمانە گەمارۆی سەر خەڵکی مەدەنی زیاتر دەکرد و دەبووە هۆی بڵاوبوونەوەی نەخۆشی جۆراوجۆر و برسێتی و مردنێکی

زۆر، کە یەمەن بە ترسناکترین شوێنی دنیا بۆ برسێتی و مردن وەسف دەکرێت، وە زۆرترین کوشتاری منداڵان بەپێی راپۆرتی نەتەوە یەکگرتووەکان و رێکخراوە ئینسانییەکان لە سێ ساڵی رابردوودا روویداوە.

بەهۆی ئەوەی جەنگاو رێگای یەمەن تاسیری لەسەر سیاسەتی وڵاتە زلهێزەکانی وەک روسیاو ئەمریکا نییە، جێهێڵراوە بۆ کێشەکانی نێوان سعودیەو هاوپەیمانەکان لەلایەک و لەولاوە ئێران و حوسییەکان، وە یەمەن بۆ ئەمریکا وەرەقەیەکە کە هەم لەبەرامبەر سعودیە بەکاری دەهێنێت و هەم لەبەرامبەر ئێراندا، ئەوەتا سات و سەوداکانی ئەمریکا لەگەڵ سعودیەدا رۆشنەو لەولاشەوە "براین هوك" نوێنەری ئەمریکا بۆ کاروباری ئێران دەڵێ:"ئەگەر بزانین ئێران هێرش دەکاتە سەر بەرژەوەندییەکانمان لەو ناوچەیەدا ئەوا هەڵوەستی بەکردەوەمان دەبێت لەبەرامبەریدا"، ئەمە ئەوە دەگەیەنێت واتە ئەگەر ئێران دەست نەبات بۆ بەرژەوەندی ئەمریکا، ئەوا کێشەیان نییەو ناوبەناو تاوانباری دەکەن کە یارمەتی حوسییەکان دەدات، کە بەدڵنیاییەوە بەیارمەتی ئێرانە حوسییەکان ئەستا باڵا دەستن. ئەگەر هاوپەیمانی وڵاتانی عەرەبی بەسەرپەرشتی سعودیە نەبێت، حکومەتی بەناو شەرعی عەبد رەبە دەمێک بوو بەدوای گرتنی شاری سەنعاو راکردنی بۆ سعودیە دەکەوتە دەست حوسییەکان و گەمەکانی قاسم سلێمانی وەک لە سوریا و عێراق و کوردستان بە ئاشکرا نیشان دەدرا.

کۆبوونەوەی سوید بۆ رێکەوتنی یەمەن!

بەدوای چەندین هەوڵ بۆ ئەوەی ئاگربەست رووبدات لەنێوان دەسەڵاتی عەبد رەبەو حوسییەکان و رازی نەبوونی حوسییەکان بەوەی کە دەسەڵاتی عەبد رەبە بەرەسمی ناناسن و دانیشتنی راستەوخۆ لەگەڵ سعودیەدا کە سەرپەرشتی شەڕەکە دەکات بە ئەنجام نەگەیشت، توندبوونەوەی جەنگی یەمەن و بەرزبوونەوەی رێژەی مردنی منداڵان و ترسی مردنی ملیۆنی خەڵکی ئەو وڵاتە و هەموو ئەمانە جیا لەچوونە سەرەوەی خەرجیەکان لە یەمەن بۆ ئەمریکاو هاوپەیمانانی، وە هەروەها هەریەکە لە سعودیەو ئێران لەبەردەم ئەزمەی ناوخۆیی خۆیاندان، بۆیە دەخالەتی ئەمریکا لەرێگای نوێنەری نەتەوە یەکگرتووەکانەوە لە هەشت مانگی رابردوودا بۆ ئەوەی رێگایەک بۆ خەرجیەکانیان دابنێن و یاریەکەیان لە یەمەن بگۆڕێت بەشێوەیەک دەستی ئێران کەمبکەنەوە، گەیشت بەوەی کە ئەمریکا کۆمەڵێک داواکاری حوسییەکان جێبەجێ بکات بۆ دانیشتنی راستەوخۆ بەسەرپەرشتی مارتین گریفیس نوێنەری تایبەتی نەتەوە یەکگرتووەکان لە یەمەن.

بە ئەمەش لە ٦ی دیسەمبەردا بەسەرپەرشتی نەتەوە یەگرتووەکان لە سوید دانیشتن بە ماوەی یەک هەفتە کە ١٣ دیسەمبەر ئاخرین ڕۆژ بوو ئەنجام درا. پێشترو وە لەم دانیشتنەدا وەڵام بە کۆمەڵێک داواکاری حوسییەکان درایەوە کە نەتەوە یەککگرتووەکان خۆی بەشداری بکات و ئەوە بوو بە هێنانی نوێنەری حوسییەکان بۆ دانیشتنی سوید، خودی نوێنەری نەتەوە یەککگرتووەکان لە یەمەن مارتن گریفیس ڕۆشتە تە سەنعاو وەفدی مفاوزی حوسییەکانی هێناوە بۆ سوید و هەروەها ژمارەیەکی زۆری بریندارەکانیان بۆ چارەسەر ناردووە بۆ عەممان.
کە بە ئەمریکا ئێستا لەگەڵ گەمارۆی دووەمی سەر ئێراندا، دەیانەوێت بەم ڕێکەوتنە حوسییەکان لە ئێران دوربخەنەوەو دەخالەتی ئێران لە یەمەن ببڕن، بەڵام جێگاو ڕێگای حوسییەکان دەچێتە سەرەوە.
سەبارەت بە کۆتایی جەلسەکەش، ئەگەرچی حوسییەکان بە ڕاوەستانی شەڕ ناڕازین، بەڵام ئەنتەنیۆ گوتیرێس سکرتێری گشتی نەتەوە یەککگرتووەکان، دەڵێ لە ڕێکەوتنی یەمەن لە سوید لایەنەکانی یەمەن گەشتوون بە چەند خاڵێک و بە خۆشبینیەوە سەیری دەکات بە لێتێگەشتنی لایەنەکان و نزیکبوونەوەی بڕواکانیان بۆ وەستانی جەنگ لە ئایندەدا. نەتەوە یەککگرتووەکان خۆی سەرپەرشتی هەندێ شوێنی وەک بەندەری حودەیدە دەکات وهاتوچۆی ئاسمانی ناوخۆ لە سەنعا دەست پێدەکات.

کام ڕێگا چارەی خێراو ئینسانی بە هەلومەرجی ئێستای یەمەن!

لە هەلومەرجێکی ئاڵۆزو پڕکێشەی ناوچەکەو جیهانیدا، باڵادەستبوونی دەوڵەتانی سەرمایەداری کۆنەپەرست و دژی ئینسانی بەهەموو ئێزمەو کێشەیەکی ناوخۆیانەوە کە هەیانە، هەریەکەیان دەیەوێت خۆی ڕابەری ناوچەکە بەدەستەوە بگرێت، بەهەر ڕێگایەک جەنگێک کە لە یەمەندا بەرێخراوە بەدژی خەڵکی مەدەنی ئەو وڵاتەو هیچ نزیکایەتی بە چارەنوسێکی باشەوە بۆ خەڵک نییە.
وەستانی شەڕ لەو وڵاتەدا لە بەرژەوەندی خەڵکدایە، کە بتوانرێت شەڕ و بەڵای تەپباران بە سەریانەوە بوەستێت، کوشتن و لە برسا مردنی ملیۆنی منداڵان بوەستێ، لە بەرئەوەی ئەم شەڕە شەڕی خەڵک نییە، وە خەڵک هیچ هێزو ئیرادەی نەک نییە بە بڕیاردان لەسەر چارەنوسی خۆی، بەڵکو لەبەردەم لەناوچوونی بەکۆمەڵی ملیۆنیدایە، وە ئەم کارەساتە بە شکاندنی شکۆی ئینسانی نەک تەنیا لە یەمەندا، بەڵکو لە ناوچەکەدا مەترسیدارترین شت دەبێت، بۆیە وەستانی ئەم جەنگە و نەمانی بەڵای کوشتارو ئاوارەیی و برسێتی ملیۆنی زیاتر کە بەڕێوەیە دەوەستێنێت، ئەگەرچی ڕێکەوتنی ئێستای مەیەن کە لە سوید

ئەنجامیانداوەو درێژەی دانیشتنەکە بە مانگی جەنیوەری ٢٠١٩ دانراوەو هەندی خاڵی ڕێکەوتنی لەسەر کراوە، وەک نیشاندانی سەرەتایی کۆتایی جەلسەکە پاشەکشێیەکی زۆری هاوپەیمانی عەرەبی و هەتا ئەمریکاو غەربە لەبەرامبەر حوسیەکانداو جەنگاو ڕێگای حوسیەکان دەباتە سەرەوە، بەڵام ویستی خەڵکی یەمەن لە ئێستادا راستەوخۆ وەستانی بەهای جەنگە بەسەر سەریانەوە، کە ئەمەش داواکاری هەموو بەرەو ئینسانی ئازادیخواز و مرۆڤدۆستە لەدنیادا.

ئەگەر کۆمەڵگەی بەشەری بیەوێت بەهای یەکجاری شەڕو کوشتار بەسەریانەوە نەمێنێت، وە کارەساتەکانی سوریا ، ئەفغانستان، عێراق، کوردستان و یەمەن بە یەکجاری کۆتایی بێت ئەوە بە ڕێکخراوبوونی کرێکاران و جەماوەری بەشمەینەت و رابەرایەتی کۆمۆنیستی لە شۆڕشی کرێکاری و کۆمۆنیستیدا، دەبێت.

١٤/١٢/٢٠١٨